

IMPROVISATSIYA VA ERKIN IJRONING ANSAMBLDA UYG'UNLIGI

Kimsanov Muxriddin

Respublika musiqa va san'at kolleji

Improvisatsiya — bu musiqiy asar ijro etishda oldindan rejalashtirilmagan, erkin tarzda yaratiladigan va ijro etiladigan kompozitsiyadir. Musiqada improvisatsiya, ayniqsa, jazz, maqom va boshqa ko'p ovoqli ijro shakllarida keng qo'llaniladi. Ansamblda improvisatsiya va erkin ijro musiqachilarga o'z ijrolarini yanada boyitish, ijodiy erkinlikni ifodalash va musiqiy muloqotni rivojlantirish imkonini beradi.

Improvisatsiya ansambl ijrosining eng muhim jihatlaridan biridir. Bu musiqachilarga aniq belgilangan struktura va ritmdan tashqariga chiqib, o'zining ijodiy qobiliyatlarini ko'rsatish imkonini beradi. Improvisatsiya, odatda, musiqachining o'z his-tuyg'ulari va yangicha yondoshuvi orqali amalga oshiriladi. Har bir musiqachi o'zining musiqiy mahoratini ko'rsatish va ansambl bilan hamohang ijro etish orqali umumiy musiqiy asar yaratadi.

Improvisatsiya ansambl ijrosida yangilik va o'ziga xoslik yaratadi. Ijrochilar bir-birini ilhomlantiradi, ular o'zining maxsus, yangi motivlarini yaratadi va umumiy ijro jarayoniga qo'shadi. Improvisatsiya yordamida asar yanada jonli, o'ziga xos va o'zgacha tarzda ifodalanadi. Maqom san'atida bu jarayon ko'pincha ma'lum bir an'analarga amal qilgan holda, ammo erkin ravishda ijro etiladi.

Ansambl ijrosida, ayniqsa, improvisatsiya ko'p interaktivlikni talab qiladi. Musiqachilar bir-birlarini tinglab, ular o'rtasida musiqiy dialog yaratadilar. Bu jarayon nafaqat ijro texnikasini rivojlantiradi, balki musiqachilarning o'zaro muloqotini ham kuchaytiradi. Improvisatsiya har bir musiqachining ijodiy yondoshuvini va musiqiy javoblarni tezda yaratishga qodir bo'lishini talab qiladi.

Erkin ijro, asosan, improvisatsiya elementlarini o'z ichiga oladi, ammo uning ijro uslubi yanada kengroq va erkinroq. Erkin ijroda musiqachilar o'zlarining musiqiy izlanishlarini amalga oshiradilar, yangi melodiyalar yaratadilar va har bir musiqachi o'zining ijodiy yondoshuvini amalga oshiradi. Ansamblda erkin ijro, musiqiy nutqning turli shakllarini, o'zgaruvchan templer va ritmlarni o'z ichiga olgan ko'p qatlamli va kompleks kompozitsiyalarni yaratadi.

Erkin ijro va improvisatsiyaning ansambldagi uyg'unligi, bir-birini to'ldirish va umumiy musiqiy kompozitsiyani yaratish orqali amalga oshiriladi. Ansambldagi har bir musiqachi, o'zining erkin ijrosi va improvisatsiyasi orqali umumiy asar uchun o'ziga xos tuzilmalar yaratadi. Biroq, bu erkinlik guruhdagi barcha musiqachilarning birgalikda ijro etish va musiqiy maqsadni birlashgan holda amalga oshirishini talab qiladi. Improvisatsiya orqali musiqachilar bir-birlarini qo'llab-quvvatlaydilar va har bir o'yin natijasida yangi ifodalar paydo bo'ladi.

Erkin ijro va improvisatsiyaning ansambldagi strukturasida, musiqachilar har bir bo'g'in, fraza yoki xattiyotlar orasida qanday qilib uyg'unlashishlari muhim ahamiyatga

Date: 27th October-2024

ega. Har bir musiqachining improvised qismi va o'z ijro yondoshuvini qo'llashda, guruh o'zining umumiy ko'rinishini va musiqiy shaklini saqlashi kerak. Ansamblda improvisatsiya, har bir musiqiy qismining ma'lum bir strukturaviy xususiyatlarini saqlagan holda, unga yangi elementlar qo'shadi.

Improvisatsiya va erkin ijro musiqachilarga o'zlarini ruhiy jihatdan erkin ifodalash imkonini beradi. Ansambl ijrosida musiqiy ma'no va hissiyotlar yuqori darajada aks etadi. Improvisatsiya yordamida musiqachilar o'zining hissiyotlarini va ichki kechinmalarini musiqiy shaklga keltiradilar, bu esa musiqaga yanada chuqurroq ma'no beradi. Har bir musiqiy javob yoki o'zgarish, musiqiy tilni rivojlantirish va auditoriya bilan yanada kuchliroq aloqaga kirishish imkonini beradi.

Improvisatsiya va erkin ijro ansamblda yangi ijodiy imkoniyatlarni yaratadi. Har bir musiqachi o'zining ijodiy qobiliyatlarini yangi tarzda namoyon etadi va umumiy musiqiy atmosferaga o'z hissasini qo'shadi. Bu jarayon musiqaning ifodalovchi kuchini oshiradi va har bir ijrochi uchun o'z ijodiy yuksalishiga imkoniyat yaratadi.

Improvisatsiya va erkin ijro, shuningdek, tinglovchilar bilan musiqiy aloqani yanada mustahkamlashga yordam beradi. Har bir musiqiy improvizatsiya va erkin ijro, tinglovchilarning e'tiborini jalb qilishga va musiqaning hissiy ta'sirini kuchaytirishga qaratilgan. Ansambl ijrosida, musiqachilarning o'zaro va tinglovchilar bilan bo'lgan aloqasi, musiqa tajribasini yangi darajaga olib chiqadi.

Xulosa

Improvisatsiya va erkin ijro ansambl ijrosining muhim qismidir. Bu musiqachilarga o'z ijodiy qobiliyatlarini namoyon etish, yangi musiqiy shakllar yaratish va o'zaro musiqiy muloqotni rivojlantirish imkonini beradi. Improvisatsiya ansambl ijrosini dinamik, jonli va doimiy o'zgarib turadigan san'atga aylantiradi. Ansambl ijrosida, har bir musiqachining erkin ijrosi va improvizatsiyasi umumiy musiqiy tuzilma va uyg'unlikni yaratadi, bu esa musiqaning ifodaviy kuchini yanada oshiradi.

ADABIYOTLAR:

1. Azimov, T. (2014). *Musiqiy improvizatsiya va erkin ijro*. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi.
2. Ibragimov, A. (2015). *Maqom san'ati va improvizatsiya*. Toshkent: Sharq nashriyoti.
3. Qodirov, M. (2012). *Ansambl ijrosi va improvizatsiya: nazariya va amaliyot*. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
4. Turg'unov, Sh. (2016). *Improvisatsiya va musiqa san'ati*. Toshkent: O'zbekiston Milliy musiqiy akademiyasi.
5. Raxmanov, B. (2011). *Improvisatsiya va musiqiy texnika*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

